

PUBLIKACIJA

KAUNO MOKYTOJŲ DRAUGIJOS GIMNAZIJA IR ALEKSANDRAS TIMINSKIS (1920–1940)

Povilas Lasinskas

*Vytauto Didžiojo universitetas, Č. Milošo slavistikos centras, Laisvės alėja 53–205,
LT-44248 Kaunas, Lietuva*

Nepriklausomos Lietuvos pradinis ir vidurinis mokslas rusų kalba – palyginti mažai tyrinėta tema. Moksleivių kontingentą sudarė: senųjų Lietuvos rusų gyventojų, Pirmojo pasaulinio karo metu neišvykusių į Rusijos imperijos gilumą ar sugrįžusių jau karui pasibaigus, vaikai ir grįžtančių lietuvių tremtinių bei pabėgėlių vaikai, augę ir pradėję mokytis Rusijoje. Kalbinis barjeras neleido jiems tuoj pat pradėti mokslą lietuviškai. Į Lietuvą grįžtančių tremtinių srautas ypač buvo didelis 3-iojo dešimtmečio pirmojoje pusėje. Nors rusų bendruomenė labai iš lėto ištraukė į šalies kultūrinį gyvenimą, jaunimo švietimu ji susirūpino jau pirmaisiais Nepriklausomybės metais, praūžus laisvės kovoms. Nuo 1918-ųjų Lietuvoje steigiamos rusų pradžios mokyklos; netrukus jų skaičius pasiekė 20. Senos rusų mokyklos, veikusios dar caro laikais, Pirmojo pasaulinio karo metu, vokiečiams okupavus Lietuvos teritoriją, buvo likviduotos. Nepaisant pradinių ir vidurinių mokyklų tinklo plėtimosi, 3-iojo dešimtmečio pirmojoje pusėje didžioji Lietuvos rusų vaikų dalis buvo neraštinga.¹

Netrukus kilo rusų gimnazijos įkūrimo idėja. Lietuvos centrinio valstybės archyvo medžiaga (gimnazijos ataskaitos, mokytojų tarybos protokolai, mokinių prašymai, susirašinėjimas su Švietimo ministerija ir kt.) leidžia atkurti rusų gimnazijos gyvenimą. Mokyklos steigtos rusų inteligentų iniciatyva – to meto Lietuvos įstatymai pradinės ir vidurines mokyklas leido steigti ir valstybei, ir privatiems asmenims.

Pagrindinis nuopelnas organizuojant rusų švietimą Kaune priklausė Aleksandrui Timinskiui (1884–1959), kurio asmenybė ir švietėjiška veikla dar nėra pakankamai iširta. Gimęs 1884 m. balandžio 4 d. Gardino gubernijoje mokytojų šeimoje, A. Timinskis 1901 m. baigė gimnaziją Varšuvoje, įstojo į Varšuvos politechnikos institutą, po kelių studijų

¹ *Švietimo darbas*, 1925, Nr. 5.

mėnesių perėjo į Peterburgo politechnikos instituto ekonomikos skyrių. 1905 m. dėl revoliucinės veiklos buvo išstremtas į Sibirą. Institutą baigė 1908-aisiais įgydamas ekonomikos mokslų kandidato laipsnį, taip pat Pedagogikos kursus Peterburge (Istorijos-filologijos fakultetą), 1909 m. atliko karo prievolę. 1910 m. pradėjo dėstyti istoriją ir geografiją Tomsko komercinėje mokykloje. Po metų įsidarbino Finansų ministerijoje Peterburge. 1912 m. dalyvavo peržiūrint Rusijos-Vokietijos ir Rusijos-JAV prekybos sutartis, parašė straipsnių ekonomikos klausimais. 1914 m. prasidėjus karui buvo mobilizuotas, karo lauke sunkiai sužeistas ir apdovanotas IV laipsnio Šv. Onos ordinu. 1916 m. A. Timinskis baigė Karinę elektrotechnikos mokyklą ir vėl buvo nukreiptas į frontą. 1917 m. buvo Gatčinos miesto dūmos narys, dėstė šio miesto aukštosiose mokyklose. 1918 m. gruodį, gavęs mėnesio atostogas, atvyko į Kauną pasimatyti su tėvais ir nusprendė čia pasilikti. Taigi į Lietuvą atvyko turėdamas didelę pedagoginio darbo ir gyvenimišką patirtį. 1923 m. A. Timinskis buvo išrinktas Antrojo Lietuvos Respublikos Seimo deputatu. Palaikė ryšius su kitais Kaune gyvenančiais ar viešninčiais rusų emigrantais. Jo namuose pabuvojo Lietuvą applankę Ivanas Buninas, Fiodoras Šaliapinas, draugu tapo Vytauto Didžiojo universiteto Visuotinės istorijos katedros profesorius Levas Karsavinas ir kiti.

Kauno rusų inteligentų su A. Timinskiu priešakyje pastangomis 1920 09 17 buvo įkurta rusų gimnazija. Iniciatoriai veikė kaip „Mokytojų draugija rusų mokykloms laikyti Lietuvoje“. Tik oficiali organizacija galėjo daugiau ar mažiau sėkmingai spręsti gimnazijos steigimo ir jos gyvavimo klausimus. Draugijos įstatai skelbė:

„1. Draugija yra kultūrinė organizacija, turinti tikslo platinti Lietuvoje bendrą humanitarinį ir technikinį švietimą (mokslą) 2. Šiam tikslui atsiekti Draugija Švietimo ministerijai ar kitai atitinkamai įstaigai leidus gali: steigti, laikyti ir, savo noru ar pakviestų asmenų jėgomis, tvarkyti mokslo įstaigas, kaip antai: pradžios, vidurinių, aukštesniųjų, specialines mokyklas, prirengiamuosius ir kalbų kursus, bei ruošti viešas paskaitas“.²

Šios nepolitinės organizacijos turtas susidėjo iš jos globojamų mokyklų teikiamų lėšų už mokslą, egzaminus, mokytojų skaitytas viešąsias paskaitas, mokytojų nario mokesčio, įvairių asmenų bei organizacijų aukų. Ji galėjo gauti ir valstybės paramą, tačiau faktiškai gimnazija ir kitos mokyklos buvo išlaikomos privačiomis lėšomis.

Kalbant apie mokytojus, reikia pabrėžti jų gerą išsilavinimą, įgytą carinės Rusijos, taip pat Europos aukštosiose mokyklose. Gimnazijos direktorius A. Timinskis (formaliai šias pareigas ėjo nuo 1920 04 04) buvo visapusiškai išsilavinęs, dėstė matematiką, literatūrą. Istorijos mokytojas Jonas Geštautas baigė Sankt Peterburgo Archeologijos institutą, Aleksandras Itomlenskis – Vilniaus mokytojų institutą, matematikos ir astronomijos mokytojas Germanas Lechemas – Prahos universitetą, logikos ir lotynų kalbos mokytojas Markas Markovičius – Peterburgo universitetą. Kurį laiką lietuvių kalbą čia dėstė Vytauto Didžiojo universiteto absolventas Juozas Žiugžda, būsimasis sovietinis istorikas.

Neturėdama nuosavų patalpų, gimnazija iš pradžių patalpas (14 kambarių ir salę) nuomojo antrame Volfo namo aukšte, Gaisrininkų gatvėje Nr. 12. Pamokos vyko rytais, o nuo 15.30 jomis naudojosi žydų realinė gimnazija, kuriai priklausė ir inventorių. Patalpos ne visiškai tiko gimnazijai, kadangi namo rūsyje buvo muilo ir aliejaus fabrikas. Nuosavą rusų gimnazijos inventorių, 1921 m. duomenimis, sudarė 15 suolų, 11 stalų, 2 spintos ir

² Kauno Mokytojų draugijos rusų mokykloms laikyti įstatai, *Lietuvos centrinis valstybės archyvas* (toliau – *LCVA*), f. 391, ap. 2, b. 508, l. 70.

kt. už 24 000 auksinų.³ Pirmieji mokslo metai (1920–1921) prasidėjo spalio 12-ąją ir baigėsi birželio 15 dieną. 1921 01 04 įsteigus mokykloje biblioteką, A. Timinskis kreipėsi į mokytojus, mokinių tėvus prašydamas paaugoti gimnazijai vadovėlių. Biblioteka kasmet pasipildydavo vis nauja mokomąja literatūra.⁴ Mokslo metų pradžioje, viduryje ir pabaigoje vykdavo sesijos – mokiniai laikė egzaminus, kurių metu tikrintas jų pasirengimo lygis.

Mokinių daugumą tuo metu sudarė iš Rusijos sugrįžę lietuviai, rusų, žydų tautybės pabėgėliai ir tremtiniai, kurių vaikai dėl kalbos barjero negalėjo tuoj pat pradėti mokytis lietuviškose mokyklose. Jau po metų A. Timinskio vadovaujamos gimnazijos mokinių skaičius labai išaugo. Iš 1921 m. ataskaitos:

„Per pusantrų metų gimnazijos gyvavimo mokinių skaičius dėka grįžtančių pabėgėlių du kart padidėjo, gimnazija sustiprėjo, atsistojo ant kojų. Yra specialistų-mokytojų kadras pakankamas ir susitvarkęs mokymo ir administracijos aparatas, pradedamos tvarkyti mokymo-techninės priemonės – biblioteka, fizikos ir gamtos mokslo kabinetai. [...] Mokyklos tvirtumui šiek tiek kenkia nuolatinis mokinių keitimasis [...] ir galų gale užsiėmimas vakarais labai kenkia moksleivių sveikatai. Tiktai įvedus užsiėmimą iš ryto galima skaityti pradžią normalia. (Pas.) A. Timinskis.“⁵

Nuolatinė lėšų stoka vertė gimnazijos direktorių vėl ir vėl kreiptis į Švietimo ministeriją su prašymu pagerinti gimnazijos materialinę padėtį.

„Laikotarpyje dviejų metų gimnazija užsilaikė savo lėšomis, negaudama jokios pašalpos Švietimo Ministerijos. Už tą laiką gimnazija aiškiai parodė savo gaivumą ir savo reikalingumą vietiniams gyventojams rusams, o daugiausia grįžusiems tremtiniais. Pradėjus savo darbą 1920 m. spalio mėn. su 179 mokiniais ir 14 mokytojų, pabaigoje išėjusiųjų mokslo metų gimnazija turėjo 12 klasių, 447 mokinius ir 25 mokytojus. Bet ekonominės sąlygos kas mėnuo dirbti vis sunkesnės, todėl ir padėtis gimnazijos darosi nepakenčiamai sunki, nes dauguma mokinių susideda iš tremtinių, neseniai grįžusių iš Rusijos be jokių lėšų. Mokytojų Draugija, nežiūrint į sunkią gimnazijos padėtį, turėjo paliuosuoti nuo mokesčio už mokslą kasmet daugiau nei 18% mokinių. Tokia padėtis gimnazijos verčia kreiptis į Švietimo Ministeriją duoti jai pašalpos [...]“⁶

Vėlesniais metais grįžtančių tremtinių srautas kiek atslūgo. Mokinių pasirengimo lygis buvo labai nevienodas, tačiau metų pabaigoje dalies mokinių atsilikimą pavykdavo įveikti. Išimtį sudarė lietuvių kalba, kuri pirmaisiais mokslo metais mokiniams sunkiai sekėsi. Mokytojai ne tik dirbo klasėje, bet organizuodavo ir ekskursijas (16 ekskursijų tik pirmaisiais mokslo metais) į archeologijos muziejų, į Vytauto kalną ir kt. Siekiant geriau ir greičiau integruoti mokinius į šalies gyvenimą, gimnazijoje buvo įsteigta lietuviška biblioteka, tris dienas per savaitę gimnazijoje tarpusavyje kalbėta lietuviškai. Nuo 1936 m. pirmoje klasėje lietuvių kalba tampa pagrindinė dėstomoji. Vyresnėse klasėse mokėsi daug be tėvų pasilikusių vaikų, kurie turėjo patys save išlaikyti, todėl praleisdavo pamokas. Ataskaitoje pabrėžta drausmės stoka klasėse aiškintina specifinėmis mokymosi materialinėmis sąlygomis. Tai buvo viena priežasčių, kodėl A. Timinskis apie drausmę mokykloje skaitė paskaitą viename mokytojų tarybos posėdžių (pav.). Tokios paskaitos mokytojų susirinkimuose skaitytos

³ Kauno Mokytojų draugijos gimnazijos apyskaita, 1921 m., *ibid.*, l. 250.

⁴ Mokytojų tarybos posėdžių protokolai Nr. 18, *LCVA*, f. 391, ap. 2, b. 508, l. 250.

⁵ Kauno Mokytojų draugijos gimnazijos apyskaita, 1921 m., *ibid.*, l. 252–253.

⁶ Kauno Mokytojų draugijos gimnazijos direktoriaus raštas Švietimo ministerijos aukštesniojo mokslo departamentui, 1922 m., *LCVA*, f. 391, ap. 2, b. 508, l. 10.

Pav. Mokytojų taryba

reguliariai – kiekvieną šeštadienį po pamokų vykdavo valandiniai gimnazijos mokytojų posėdžiai metodikos ir didaktikos klausimais.

Svarbiu įvykiu tiek gimnazijos ir kitų rusų mokyklų, tiek visos rusų bendruomenės gyvenime tapo naujos rusų kalbos orfografijos įvedimas (t. y. pasenusių ir nereikalingų raidžių ir kalbos formų pašalinimas ar pakeitimas atitinkamai naujomis raidėmis ar formomis). Jeigu Sovietų Rusijoje nauja orfografija buvo įvesta 1918 m. revoliucinės vyriausybės dekretu, tai už Rusijos ribų šis perėjimas nebuvo toks greitas, nes daug kam sukėlė abejonių. Pats rusų rašybos reformos sumanymas atsirado gerokai anksčiau. Dar 1862 m. šią reformą siūlė profesorius V. Staniušinas ir pedagogas I. Paulsonas, ne kartą tai buvo aptarta rusų kalbininkų komisijose (1863, 1901, 1904, 1909 metais). 1904 m. Specialioji komisija prie Mokslų akademijos (akademikai F. Fortunatovas, A. Šachmatovas ir kt.) pasisakė už šią reformą. 1912 m. buvo paskelbtas reformos projektas, kuris buvo patvirtintas 1916 m. Visos Rusijos suvažiavimo, o 1917 m. – Mokslų akademijos. Lietuvos rusų mokyklose senąja orfografija naudotasi iki 1921-ųjų pavasario. 1921 03 04 įvykusiame Kauno miesto rusų kalbos dėstytojų posėdyje, vienuolikos balsų dauguma buvo nutarta taikyti gimnazijoje naują orfografiją.⁷ Du mokytojai – I. V. Kiškinas ir L. D. Vorobjovas – nesutiko su šiuo nutarimu, laikė jį skubotu. Savo aiškinamajame rašte jie pažymėjo: „Mes negalime sutikti su šiuo sprendimu dėl šių priežasčių: pirma, naujosios rusų kalbos rašybos pagrindas yra Peterburgo Mokslų akademijos 1917 metų nutarimas, po revoliucijos. Žinoma, šis nutarimas buvo priimtas paskubomis ir, aišku, negali būti laikomas visiškai teisingas. Antra, rusų kalbos rašybos pakeitimo klausimas negali būti sprendžiamas paprasta balsų dauguma, nes kitose mokymo įstaigose, kur greta valstybinės kalbos mokoma ir rusų, balsavimo rezultatai gali būti kitokie, taigi aiškaus atsakymo į šį klausimą nebus.“⁸ Klausimą dėl rusų kalbos rašybos jie reikalavo aptarti specialistų filologų komisijoje, kuri turėtų atidžiai ištirti Peterburgo komisijos sprendimą. Pažymėtina, kad laikytis senosios rašybos kvietė žinomas Lietuvos teisės istorijos tyrinėtojas Ivanas Lappo, atitinkamai ją taikęs ir savo

⁷ Ibid., I. 183.

⁸ Ibid.

paties mokslo raštuose. Vis dėlto buvo priimta naujoji orfografija, nes turėjo aiškių privalumų: pašalino nereikalingas dvigubas raides, pasenusias slaviškas galūnes, suartino rašybą su gyvąja kalba, palengvino patį kalbos mokymą.

Didele Kauno rusų bendruomenės švente tapo savo gimnazijos pastato statyba Vytauto gatvėje, pareikalavusi nemažos mokinių tėvų pagalbos. Kadangi projektas nebuvo valstybės remiamas, tėvams papildomai teko paaukoti statybos reikalams po 200–300 Lt. Nuo 1925 m. gimnazija persikėlė į naują dviejų aukštų pastatą, formaliai priklausiusį draugijai „Mokslas Šviesa“ (vienuolika kambarių), pagerėjo ir pagausėjo gimnazijos inventorius. Sklypą pastatui suteikė stačiatikių Prisikėlimo cerkvė. Gimnazijoje, be pagrindinių klasių, buvo ir suaugusiųjų klasės, kuriose mokinių skaičius nuolat augo. Nuo 1925 m. prie gimnazijos veikė buhalterijos kursai; čia A. Timinskis dėstė kooperaciją (kitos disciplinos – buhalterija, teisė, prekių mokslas, raštvedyba, kaligrafija).

„Kauno mokytojų draugijos Rusų gimnazijos pedagogų taryba, norėdama duoti galimybę įgyti praktiškų žinių tiems mokiniams, kurie išėję daugiau negu keturias klases, neturi palinkimo mokytis klasinėje gimnazijoje, nutarė įsteigti prie gimnazijos vienerių metų kooperacijos-buhalterijos kursą [...] Specializacija kooperacijos ir buhalterijos srityje yra būtina Lietuvos rusų gyventojams, kurie valdo apie šešetą tūkstančių žemės ūkių ir apie tūkstantį pramonės ir iš kitos rūšies ūkių, bet nesant atitinkamų kooperacijos srityje specialistų neturi nė vieno kooperatyvo.⁹

Nuo 1925 m. gimnazijai teikta valstybės parama nebuvo pakankama. A. Timinskis ir kiti mokytojai ne kartą savo raštuose Švietimo ministerijai išsakė savo rūpestį gimnazijos ir kitų rusų mokyklų mokinių materialine padėtimi, pageidavo referento rusų švietimo reikalams prie Švietimo ministerijos, kaip buvo numatyta kitoms tautinėms mažumoms, taip pat didesnio pradžios mokyklų skaičiaus, deja, tai nebuvo įgyvendinta.

[...] Pagal 1923 metų surašymo duomenis, rusai daugumoje yra beraščiai (32999 iš 50460). Dar blogiau yra su mokslo amžiaus (7–13) vaikais, kurių tada buvo 8311 ir tik 1506 vaikai, t. y. 18%, mokėjo skaityti ir rašyti, o kiti 82% buvo visai beraščiai. [...] Rusų mokyklose iš bendro mokslo amžiaus rusų tautybės vaikų (8311) tik 8% (636) mokėsi rusų mokyklose (*Švietimo Darbas*, 1925, Nr. 12), o 92% vaikų buvo likę be savo mokyklos. 1925 m. rusų pradžios mokyklose mokėsi tik 738 vaikų rusų tautybės (*Švietimo Darbas*, 1926, Nr. 5), kas sudarė tik 0,6 % bendro mokinių skaičiaus Lietuvoje, tuo tarpu, kai rusų Lietuvos piliečių yra 2,5% bendro Lietuvos gyventojų skaičiaus. Taigi rusų tautybės vaikų švietimas yra labai neaprupintas ir tokiu būdu rusai ir ateityje liks tamsiausiu gaivalu valstybėje, nes jie būdami masėje neturtingais patys neišgali rūpintis savo vaikų švietimu ir tik valdžia teišgali tą švietimą ugdyti. Kad nors kiek palengvinus rusų sunkią padėtį, suteikiant jų vaikams galimybę mokytis, būtų pageidaujama: 1 – kuo greičiausias paskyrimas prie Švietimo Ministerijos rusų švietimo reikalais referento, panašiai kaip yra numatoma kitoms tautinėms mažumoms, 2 – padidinimas pradžios mokyklų rusų vaikams skaičiaus ir 3 – įkūrimas tokiame centre, kaip Ežerėnai, kur daug rusų gyventojų, vidurinės mokyklos specialiai rusų vaikams.” (pas.) A. Timinskis¹⁰

Ketvirtojo dešimtmečio viduryje vis daugiau dalykų pradėdama dėstyti lietuvių

⁹ A. Timinskio raštas Švietimo ministerijai, *ibid.*, I. 207.

¹⁰ Mokytojų draugijos rusų mokykloms laikyti Lietuvoje raštas Švietimo ministerijai, *LCVA*, f. 391, ap. 2, b. 513, l. 99.

kalba – pirmiausia lotynų kalba, visuomenės mokslas, istorija. Kauno mokytojų draugija, pasinaudodama tuo metu vykdyta mokyklų reforma, siekė gimnazijai valstybinio statuso. Tačiau šie kreipimaisi į Švietimo ministeriją vaisių nedavė. Dėl lėšų stokos, taip pat dėl apribotų privačių mokyklų teisių, siauros mokymo programos mokinių skaičius rusų gimnazijoje ima mažėti. Valstybinėse mokyklose kiekvienam mokiniui valstybė skirdavo 500 Lt, o privačių mokyklų lankytojai šios privilegijos neturėjo (rusų gimnazijos mokinys iš valstybės nuo 1925 m. tegaudavo 100 Lt per metus). Mokytojų teisės taip pat buvo suvaržytos – jie nesinaudojo pensijomis ir kitomis valstybinės tarnybos teisėmis. Valstybės paramą gaudavo tik pradinės rusų mokyklos. Tuo tarpu Latvijoje ir Estijoje (Rygoje, Daugpilyje, Taline) ne tik vidurinis, bet ir aukštasis mokslas rusų kalba buvo remiamas miestų savivaldybių. Mokinių skaičius mažėjo ir todėl, kad gimnazija tapo vis labiau rusiška. Kaip pažymima Globėjų tarybos memorandumė Švietimo ministrui, „moksleivių skaičiaus sumažėjimas yra susijęs su nerusų tautybės moksleivių procento augimu. [...] Šis procesas visai natūralus. Ne rusų tautybės tėvai anksčiau leisdavo savo vaikus rusų gimnazijon, nes buvo pradėję juos mokyti dar Rusijoje, rusų mokyklose. Dabar, kai tautinės mažumos turi savo tautinių mokyklų, jie moko savo vaikus savo mokyklose. Be to, neišvengiamas ne valdžios mokyklose mokslo brangumas, lyginant su valdžios mokyklomis, verčia daug ką, net rusų tautybės žmones, mokyti savo vaikus valdžios gimnazijose.”¹¹

Trečiajame dešimtmetyje rusų gimnazijoje mokėsi nemažai žydų ir lietuvių tautybių vaikų, tuo tarpu 4-ajame jie turėjo galimybę mokytis savo mokyklose, kurias rėmė valstybė. Taigi 4-ojo dešimtmečio pabaigoje uždarius dalį privačios gimnazijos klasių tampa problemiškas pačios gimnazijos egzistavimas. Mokiniai masiškai pereinavo į valstybines gimnazijas. 1937–1938 mokslo metais buvo uždarytos trys klasės, kai kurie mokytojai buvo atleisti iš darbo. 1939–1940 m. privati rusų gimnazija nustojo veikti. Pirmomis sovietinės okupacijos dienomis (1940 06 27) A. Timinskis kreipėsi į Viduriniojo mokslo departamento direktorių prašydamas atidaryti reformuotą pirmą klasę, tačiau 1940 07 02 gavo neigiamą atsakymą, kuriame pažymėta, kad gimnazija laikoma faktiškai likviduota, nes pavasarį ją baigė paskutiniai mokiniai, o pastatas nuomojamas V valstybinei gimnazijai. Teoriškai A. Timinskis galėjo rinkti naują pirmą klasę, bet nusprendė nerizikuoti¹², nes rašte buvo pabrėžta, kad valdžia ateityje nelinkusi didinti privačių mokyklų skaičiaus. Raštą pasirašė generalinis sekretorius J. Žiugžda, kadaise buvęs šios gimnazijos mokytojas.¹³ Taigi pirmosiomis sovietinės valdžios dienomis nustojo egzistavusi Kauno mokytojų draugijos privati gimnazija, kartu baigėsi ir reikšmingas Lietuvos švietimo istorijos laikotarpis.

¹¹ Globėjų tarybos memorandumas Švietimo ministrui, *LCVA*, f. 391, ap. 2, b. 524, l. 39a.

¹² 1942-ųjų vasarą A. Timinskis buvo vokiečių okupacinės valdžios areštuotas, perduotas gestapui ir įkalintas Pravieniškių koncentracijos stovykloje, 1943 m. balandį paleistas į laisvę kaip netekęs darbingumo. Po karo dėstė įvairiose Lietuvos mokyklose. 1955 m. A. Timinskis, dirbdamas Kauno Politechnikos institute, apgynė antrą mokslo kandidato disertaciją ir įgijo pedagogikos mokslų kandidato laipsnį. Mirė 1959 02 15.

¹³ Raštas Kauno Mokytojų draugijos rusų privatinės gimnazijos direktoriui, 1940 07 02, *LCVA*, f. 391, ap. 2, b. 2502, l. 7.

Lentelė. Kauno rusų gimnazijos mokinių skaičius 1920–1936 metais¹⁴

1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
191	425	462	478	431	389	310	302	246	222	204	185	177	175	166	133	135

Povilas Lasinskas

**KAUNAS TEACHER SOCIETY GRAMMAR SCHOOL AND ALEXANDER TIMINSKY
(1920–1940)**

S u m m a r y

In the article, the establishment of Kaunas Teacher Society Grammar School and its work during Lithuania's independence is discussed. The principal merit in its establishment and maintenance belongs to educationist Alexander Timinsky. Thanks to him and his congenial people at the beginning of the 3rd decade of the 20th century in Kaunas a grammar school, aimed first of all for the children speaking Russian, was established and started functioning in the temporary capital of Lithuania. The principal contingent of the students were of Russian nationality and children of Lithuanian deportees and refugees who started studies in Russia and on returning to Lithuania after World War I could not immediately start secondary education in their native language. The school, in spite of constant problems of the lack of premises and means, thanks to the team of teachers enthusiasts successfully existed till the end of the 4th decade. In the time of the first Soviet occupation when the Soviet educational system was being introduced, it was officially liquidated as a private grammar school.

¹⁴ *LCVA*, f. 391, b.521, l.14, 15, 18, 20, 26; b. 522 l.10,13, 18, 41, 58.